

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12), министерот за здравство донесе

У П А Т С Т В О
ЗА ПРАКТИКУВАЊЕ НА МЕДИЦИНА ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗИ ПРИ
МОРБИЛИ, РУБЕОЛА И ПАРОТИТ (МРП)

Член 1

Со ова упатство се пропишува медицинско згрижување на морбили, рубеола и паротит (мрп).

Член 2

Начинот на згрижување на морбили, рубеола и паротит (МРП) е даден во прилог, кој е составен дел на ова упатство.

Член 3

Здравствените работници и здравствените соработници ја вршат здравствената дејност на згрижување на морбили, рубеола и паротит (МРП) по правило согласно ова упатство.

По исклучок од став 1 на овој член, во поединечни случаи по оценка на докторот може да се отстапи од одредбите на ова упатство, со соодветно писмено образложение за причините и потребата за отстапување и со проценка за натамошниот тек на згрижувањето, при што истото од страна на докторот соодветно се документира во писмена форма во медицинското досие на пациентот.

Член 4

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-6529/2

7 ноември 2012 година

Скопје

МИНИСТЕР

Никола Тодоров

МОРБИЛИ, РУБЕОЛА И ПАРОТИТ (МРП)

МЗД Упатство

28.10.2010

- Основни податоци
- Морбили
- Рубеола
- Паротит
- Поврзани извори

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ

- Инциденцата на морбили, паротит и рубеола е значително намалена во многу западни земји по воведувањето на морбили, рубеола паротит (МРП) вакцината.
- Ако постои суспекција за некое од овие заболувања треба да се консултира специјалист за инфективни болести. Дијагнозата мора секогаш да биде потвредена со антитела и со полимераза верижна реакција (PCR) тестови.
- Вакцинација.

МОРБИЛИ

ТРАНСМИСИЈА

- Инкубацијата трае 9 до 11 дена до појавата на катаралните симптоми, односно 14 дена до избивањето на исипот.
- Периодот на заразност започнува непосредно пред појавата на катаралните симптоми и завршува 5 до 7 дена по појавата на исипот.

ЗНАЦИ И СИМПТОМИ

- Катаралните симптоми секогаш се типични: ринитис, кашлица и конјунктивитис.
- На букалната мукозна мембрана пред избивањето на исипот често се забележуваат Копликови петна.
- Макулопапулозниот исип започнува зад ушите, се шири надолу кон трупот и екстремитетите на места конфлуира и ја менува бојата во виолетова пред да се повлече. Макулите на места конфлуираат и формираат пошироки исипни подрачја.

ДИЈАГНОЗА

- Медикаментозни исипи и егзантеми асоцирани со други вирусни инфекции (моноклеози, аденовируси, ентеровируси) треба да се исклучат, бидејќи е поверојатно тие да се јават во индустријализирани земји. Кај невакцинирани деца со фебрилна горнореспираторна инфекција и присуство на егзантема, сепак, треба да се постави суспекција за морбили.

КОМПЛИКАЦИИ

- Otitis media
- Пневмонија
- Енцефалитис 1/1200-1800
- Субакутен склерозирачки паненцефалитис (ССПЕ) - ретка но тешка задоцнета компликација.
- Морбилите можат да бидат тешки кај имunosупримираните болни.
- Во земјите во развој, витаминот А ја подобрува прогнозата (ннд-А).

РУБЕОЛА

ТРАНСМИСИЈА

- Периодот на инкубација изнесува од 14 до 21 ден.
- Контагиозниот период започнува околу 2 дена пред појавата на симптомите и трае околу една недела.

ЗНАЦИ И СИМПТОМИ

- Симптомите обично се благи. Инфекција во текот на бременоста може да предизвика сериозни оштетувања на плодот.
- Зголемени субокципитални и постаурикуларни лимфни јазли често се појавуваат пред појавата на исипот.
- Нежен еритематозно макуларен исип се шири од лицето на телото и екстремитетите, и исчезнува за 2 до 3 дена.

ДИЈАГНОЗА

- Клиничката слика не е доволна за дијагноза. Многу вирусни егзантеми и реакции на лекови имаат слична клиничка слика.

КОМПЛИКАЦИИ

- Постои ризик за оштетување на фетусот.
  - Индициран е прекин на бременоста кај жена која има рубеола за време на првите 6 недели од бременоста.
- Зглобните симптоми се чести кај адолесценти и возрасни.
- Ретка тромбоцитопнеична пурпура .
- Редок енцефалитис.
- Администрација на гамаглобулин не помага во превенција на појава на болеста после експозиција.

ПАРОТИТ

ТРАНСМИСИЈА

- Периодот на инкубација е од 14 до 21 ден..
- Паротитот се шири лесно како капкова инфекција. Контагиозниот период започнува 1 до 2 дена пред појава на симптомите, а прекинува 7 дена по појава на клиничките симптоми.

ЗНАЦИ И СИМПТОМИ

- Покачена телесна температура.
- Унилатерален или билатерален болен оток на плунковните жлезди кој се протега од аголот на мандубулата и предниот дел, кој треба да се разликува од зголемување на лимфните јазли.
- Болка при голтање

ДИЈАГНОЗА

- Кај невакцинирани лица, покачената температура и билатералниот оток на паротидите упатува на паротитис.

КОМПЛИКАЦИИ

- Кај пациентите може да се јави менингоенцефалитис. Симптомите, како главоболка, гадење и повраќање обично се јавуваат неколку дена од почетокот на болеста.
- Енцефалитисот е ретка компликација и обично се јавува подоцна.
- Орхитисот се јавува кај 30-40% од машкиот пол кои ќе добијат паротит после пубертет.
  - Се манифестира со скорален оток и болка, како и чувство на топлина.
  - Кај 20% од болните орхитисот е билатерален.
  - Два процента од мажите кои имале билатерален орхитис се стерилни
- Поретки манифестации на епидемичниот паротит се панкреатит, тироидит, оофорит, маститис и нарушен слух.

ПОВРЗАНИ ИЗВОРИ

- Cochrane-ови прегледи
- Литература

Автори:

Meija Helminen

Претходни автори:

Pentti Ukkonen

Article ID: ebm01014 (029.058)

© 2012 Duodecim Medical Publications Ltd

МОРБИЛИ, РУБЕОЛА, ПАРОТИТ- ПОВРЗАНИ ИЗВОРИ

Поврзани извори

6.8.2008

- Cochrane-ови прегледи
- Литература

COCHRANE-ОВИ ПРЕГЛЕДИ

- Давање на антибиотици кај деца со морбили може да ја намали инциденцата од појава на компликации како пневмонија, медијален отитис и тонзилитис (1).

Литература

1. Hviid A, Rubin S, Mühlemann K. Mumps. Lancet 2008 Mar 15;371(9616):932-44. [PubMed](#)

Автори:

Тимот за ажурирање на упатства

Article ID: rel00588 (029.058)

© 2012 Duodecim Medical Publications Ltd

1. **EBM Guidelines, 28.10.2010, www.ebm-guidelines.com**
2. **Упатството треба да се ажурира еднаш на 4 години.**
3. **Предвидено е следно ажурирање до ноември 2014 година.**